Iodocus, Erfordensis; Locatello, Boneto [DruckerIn]; Scoto, Ottaviano [DruckerIn]: Uocabularium iuris
Venedig, 30.V.1491 [GW M12669] [Sack 3717]

ri: vt in.c.cũ eterni.de re iudi.li.vi.

¶ Actio in factũ de eo qđ certo loco daẽ vbi aliquid est ꝓmissum dari certo loco si iudiciuz ĩ illo loco ꝯstitui non possit.introducta tñ est quedaz actio arbitraria vt possit etiã in alio loco agi. Pretoꝛ eni iniquum esse arbitraẽ nõ posse ꝯueniri debitoꝛẽ in alio loco ꝙ in loco destinato solutioni.⁊ hec actio arbitraria ex sui natura ẽ stricti iuris ĩ qua habita ꝯsideratiõe aliaꝝ actionũ stricti iuris ꝗcquid eẽt omissum deberet haberi omissum:tñ in illa venit ẽt ꝗcquid equũ ⁊ iustũ visum fuerit religioni iudicãtis ⁊ ꝑ hoc appellaẽ hec actio arbitraria irregularis:qꝛ ꝯ naturã aliaꝝ actionũ stricti iuris est.⁊ hoc ẽ qđ dicit glo.rubꝛice.ff. de eo qđ certo loco.qd sit actio irregularis.

¶ Actio in factũ ex edicto ꝑtoꝛis de alienatõe iudicij mutandi causa facta:datur ei in cuius fraudẽ ⁊ illusionẽ fcã est alienatio ⁊ suis heredibus aduersus eũ q rẽ alienauit: quẽ ad interesse ꝯuenit quãti interest actoꝛis coꝛam oꝛdinario vel delegato ꝯuenire: de qua goff.in sum. ꝺ alie. iudi. mu.ca.fac.⁊.c.i.eo.titu.in glo.

¶ Actio in factũ ꝺ dolo ⁊ furto eoꝝ quoꝛuz ministerio qs cauponã aut nauẽ vel stabulũ exercet:daẽ aduersus eos qui pꝛesunt cauponi aut naui vel stabulo: qui qm̃ officio maloꝝ hominũ vtunẽ ĩ duplo tenenẽ qđ dolo aut furto eoꝝ cõmissum est ĩ his rebus ꝗs saluas foꝛe receperũt.ff. nau.cau.sta.l.i.ĩ pñ.⁊.§.idẽ põponi⁹.⁊.l.⁊ ita.§.idẽ.⁊.§.ait ꝑtoꝛ iũcta.l.fi.§.hoc actio.eo. tit.⁊.ff.fur.aduer.nau.ca.sta. l.i.⁊ ĩsti.de obli.q̃ ex mal.naſ.§.itẽ exercitoꝛ.

¶ Actio ĩ ꝑsonã diciẽ ꝯditio qñ ꝯtẽdis aliquẽ dare aut facere tibi opoꝛtere. Quando ṽo agis vt restituaẽ tibi res tua:⁊ spãle nomẽ accipit vt ĩ deposito:dr̃ simplr̃ actio personalis ⁊ non conditio. Hoc aũt nomen cõditio indẽ descendebat: qa olĩ iudicia erant oꝛdinaria ⁊ certa ṽba ⁊ q̃ opoꝛtuit ꝯdici.i.silr̃ dici: vt si qs caderet a syllaba caderet a tota cã. Sz postea ille solẽnitates ĩ dissuetudinẽ abierẽ. attamen nomẽ remãsit vt adhuc ⁊ ꝑsonales actiões que solẽnibus ṽbis interpꝛetabantur conditiones vocenẽ. ⁊ hec colliguntur insti.de acti.§.appellamus.cum ibi not. ⁊.ff.eo.ti.l.actionũ genera. Et haꝝ actionũ genera quedã nascuntur ex ꝯtractu.quedam ex quasi contractu:q̃dam ex maleficio ⁊ quasi male.ĩsti.de obli.§.sequens.⁊ de act. §.omniũ. Regre de oĩbus his supꝛa actiones ex ꝯctu.

¶ Actio in rẽ dicitur rei vendicatio.s.quando dicis rez ꝺ qua agitur tuã esse:⁊ aduersarius dicit vel ostendit ipsaz rem esse suã.ff.de act.⁊ obli.l.actionũ genera.⁊ insti.eo.ti. §.appellamus.ꝑallegato. Et haꝝ actionũ alia ẽ directa ĩ rẽ actio: vt rei vẽdicatio:actio ꝯfessoꝛia:⁊ negatoꝛia. Alia est actio in rẽ vtilis q̃les sunt actiones ꝺ dominio nõ directe sz vtiles:que ex equitate danẽ quandoqꝫ nõ dñis: vt sunt publiciane que ex diuersis causis ꝯpetũt. Et actio ꝑ quã queriẽ an actoꝛ iurauit:⁊ actio ĩ rẽ de suꝑficie ⁊ actio fauiana ⁊ pauliana.⁊ caluisiana:⁊ actio in rez que cõpetit inter dominum tabule ⁊ pictoꝛẽ. Sunt ⁊ alie in rẽ actões in quibus nõ de dominio sed de pignoꝛe agiẽ sicut seruiana:⁊ quasi seruiana ꝺ qbus vide loco suo. Et nota ꝙ actio ꝑsonalis nõ sequitur funduz.ff.de ꝯhen.empt.⁊ vendi.l. min⁹.§.lutius ticius.ff.ad trebel.l.i.§.si odio.ff. de iudi.l. fideicõmissum.§.tractatũ.C.de ser.l.ij.§.pꝛoinde.⁊.ff. de ali.iudi.mu.cau.fact.l.ij.§.opus in glo.per Dy.in.l.fi.ff.ꝺ no.ope.nunci. Item actio personalis est ita affixa ossibus creditoꝛis ꝙ in alium transferri nõ potest nisi fictione iuris.ff.de pecu.l.si quis ergo.

¶ Actio iniuriaꝝ cõpetit ei q iniuriã passus est.vt no. ĩsti. de iniur.in rubꝛica.cõtra eum q ĩtulit iniuriaz:vel ĩferri ꝓcurauit.insti.eo.ti.§.non solum.⁊ pulsauit vel ṽberauit vel famosuz carmen ad alterius contumeliã scripsit vel quoquo modo iniuria aliquẽ affecit.insti. eo.ti.§. iniuria. In qua iudex ꝯdemnabit quanti actoꝛ iurauerit se nolle illam iniuriam sustinuisse:pꝛemissa tñ iudicis taxatione. insti.eo.ti.§.pena.⁊.ff.eo.ti.l.institutionibus. Quidã eniz dicũt ꝙ iurare debet se potius velle de suo perdidisse tñ ꝙ talẽ iniuriã sustinuisse. Et hoc videẽ appꝛobare Host. in sum.de iniur.⁊ damno dato.⁊ Spec.eo.ti. Alij dicunt ꝙ sufficiat eum iurare sic: ꝙ nollet lucrari tñ vel tm̃ pꝛo eo ꝙ talẽ iniuriã sustineret vel sustinuisset. Primum tñ videtur verius.⁊ actio iniuriaꝝ ex pacto nõ nascitur sz ex contumelia.l.si vnus.§.sed si pactum.ff.e.ti.vbi tex.inqt. illa nõ enim ex pacto iniuriarũ nascitur actio:sed ex cõtumelia ⁊ ex bono ⁊ equo ⁊ dissimulatione aboleẽ. Nam si quis iniuriã reliquerit hoc est si statim passus ad animuz nõ reuocauerit postea ex penitentia remissam iniuriã nõ poterit recolere.l.nõ solũ.§.i.ff.ꝺ iniu.⁊ neqꝫ ĩ heredez nz heredib⁹ daẽ.l.iniuriaꝝ actio.ff.eo.ti.

¶ Actio institoꝛia ꝭz Aço. datur ei qui cũ aliquo cõtraxit in illa negociatõe in q̃ ꝑpositus est cõtra eum q pꝛeposuit aliquẽ stationi vel negociationi qꝛ obligat⁹ ẽ ꝯhentibus cum ꝑposito siue pꝛepositus sit expꝛssus siue tacitus.ff. de insti.act.l.i.⁊.ij.⁊.l.ait.§.non tamen.cum ibi no. ⁊ dicitur institoꝛia ab ĩstitoꝛe pꝛeposito vt tanꝙ exercitoꝛia nominetur a ꝑponẽte.instit.quod cum eo.§. exercitoꝛia.⁊.§.se. Nam institoꝛ dict⁹ est ex eo ꝙ negocio gerẽdo instet. nec refert an tabernis sit ꝑpositus vel cuiqꝫ alteri negociationi. vt.ff.eo.ti.l.ꝗcũqꝫ:⁊.l.ĩstitoꝛ.⁊ ĩstitoꝛ dr̃ ille q tabernis vinis vendẽdis vel alicui alteri negociatõi ꝑpositus est.

¶ Actio legis aquilie duo cõtinet capita vel tria.lz vnum nõ sit in vsu.vt.ff.eo.ti.l.si seruus seruum.§.huius legis.⁊ insti.eo.ti. Primũ caput est de seruis occisis vel quadrupedibus qui numero pecudũ continentur: vt ĩ.l.aqlia.ff. eo.tit.vbi dicitur de animalibus que gregatim habenẽ ⁊ pascuntur: sicut oues: capꝛe:⁊ equi:muli: ⁊ boues:⁊ asini: Et scõm labeonẽ sues:sed nõ canes. Et longe min⁹ bestie fere vꝛsi ⁊ leones ⁊c̃.sed elephantes ⁊ cameli quasi mixti sunt. Et ideo pꝛimo capite eos contineri opoꝛtet. quo casu tanti fit condemnatio quanti plurimi ipsa res valuit anno pꝛeterito: vt in dicta.l.aquilia.ff.eo.ti.⁊ insti.eo. tit. in pꝛincipio. Secundum caput quod nõ est in vsu: hic nõ ponitur.vt.ff.eo.l.si seruus.in.§.huius ꝑallegato. vbi dicitur huius legis scõm quidem caput in desuetudinem abijt. Sed tertium caput huius legis est de eis vulneratis feris bestijs occisis ceterisqꝫ rebus ruptis: vt veste vase ⁊ similibus. Quo casu condemnatur qui damnum dedit quanti res fuit triginta diebus retro rei pꝛecium ⁊ valoꝛem estimando: vt dicta.l.si seruus seruũ.§.tertio autẽ capite.⁊ insti.eo.§.capite tertio cum.§.sequenti. Et in hac actione si quis damnum se dedisse inficiatur:id est negat condemnatur in duplũ.ff.eo.l.i.§.i. Dicitur autem lex aqlia ab Aquilio plebis tribuno: ꝭm Isidoꝛum.li.vi. q ipsaz in monte Auentino tempoꝛe discoꝛdie populi ⁊ plebis constituit.ff. eo.l.i.⁊ postmodum concoꝛdia facta vice legis est habita.

¶ Actio mandati directa competit mandatoꝛi ⁊ eius heredi.ff.eo.ti.l.si vero.§.fi.⁊.l.si mandato titij.pꝛimo responso.⁊.§.i. Contra mandatarium vel pꝛocuratoꝛez post mãdatũ susceptũ.ff.eo.l.si remunerandi.§.i. Et inquantum interest id factum esse quod mandauit. puta mãdaui vt fundum emeres si mea intererat emi:teneberis post mãdatũ susceptũ.tñ si eũdẽ fundũ egoipse emo vel ali⁹ mihi neqꝫ ĩterest aliud:cessabit hec actio ꝭm Aço.ff.e.ti.l.si ꝓcuratoꝛem.§.mandati actio.

¶ Actio mandati cõtraria competit mandatario.ff.eodẽ titu.si vero nõ remunerãdi.§. cõtrario.vel ꝓcuratoꝛi ad

http://dl.ub.uni-freiburg.de/diglit/erfordensis1491/0013
© Universitätsbibliothek Freiburg
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST